

УДК 378 (477)

ДО ПИТАННЯ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Г.В. ТОВКАНЕЦЬ

Мукачівський технологічний інститут

В статті розглядаються питання щодо основних компонентів, які є визначальними для розвитку вищої економічної освіти у системі глобалізації та інтеграції, зокрема удосконалення змісту навчальних планів та програм, удосконалення методів та форм навчання, забезпечення гуманітарних основ економічної освіти, використання інформаційних технологій, встановлення партнерських відносин, особистість викладача як науковця і педагога.

Економічна інтеграція як головний визначальний елемент суспільного світового розвитку у XXI ст. є істотним фактором економічного розвитку держав у цілому та економічної освіти зокрема. Навчання ведення бізнесу й отриманню економічної освіти надають сьогодні важливої ролі, враховуючи, що економічна та бізнес-освіта можуть відігравати ключову роль у розумінні та вирішенні невідкладних проблем світового значення, виявленні економічних причини глобальних проблем і прогнозування наслідків.

Об'єкти та методи дослідження

Проблемам удосконалення вищої освіти в цілому та економічної зокрема, підкреслюючи принцип виваженості підходів, приділяли уваги багато вчених, педагогів: Ничкало Н.Г., Абашкіна Н., Романовський О.Г., Фіцула М.М., Базилевич В.Д, Васянович Г.П. «Сучасна тенденція у сфері освіти - створення єдиного освітнього простору в Європі – це реальність, без якої не можливо формувати і втілювати в життя стратегію розвитку освіти, ...але реформування слід здійснювати так, щоб результати реформ сприяли розвитку економіки України, суспільства в цілому, а національна освіта не втратила своїх здобутків» [5;8]. Це у повній мірі стосується і економічної освіти.

Постановка задачі

Вища економічна освіта, зберігаючи своє значення в умовах глобалізації, потребує певного коригування. Від її змісту і якості, професійної майстерності професорсько-викладацького складу багато в чому залежить ефективність економічної освіти. Наскільки повинні бути інтегровані освітні програми, в якій мірі і як процеси глобалізації повинні відбитися на системі підготовки економічних кадрів? Метою

статті є постановка тих завдань, які необхідно розглядати у питанні розвитку вищої економічної освіти у контексті глобалізації та інтеграції

Результати та їх обговорення

Розглядаючи питання ефективності економічної освіти в умовах глобалізації, на нашу думку, необхідно звернути увагу на декілька аспектів: наповнення змісту навчальних планів та предметів, удосконалення методів викладання, розширення інформаційного забезпечення, регулювання можливості самостійного вивчення предметів, у зв'язку з чим актуальним є питання книговидання та наповнюваність бібліотек, особистість викладача.

Визначаючи основний компонент - змістовий – необхідно звернути увагу на модернізацію та поглиблення змісту, інтернаціоналізацію планів. Звертаємо увагу, що в інтересах створення ефективних і гармонійних взаємин між бізнесом і суспільством доцільно в процесі викладання більше уваги приділяти проблемам ринку, тенденції до нерівності, "мережі соціальної безпеки", ділової етики, посиленні міжнародних аспектів. Можливо на сьогодні справді є актуальним інтернаціоналізація навчальних планів, яку може забезпечити включення як компоненту підготовки фахівця-економіста питань щодо міжнародних аспектів економічної діяльності, розширення обсягу знань з міжнародних, фінансових і соціальних питаннях, їхній взаємодії в ринковій економіці, проблем прикордонного співробітництва.

У навчальних планах доцільна присутність таких навчальних курсів, як економічний розвиток, міжнародні фінанси і банківська справа, порівняння економічних систем, права тощо. Внаслідок розширення інформаційного простору є можливості встановлення зв'язків з представниками будь-яких держав, регіонів світу. Тому у дослідженнях та спецкурсах на даному етапі варто приділяти більше увагу Близькому Сходу, Південній і Центральній Азії, Росії і Східній Європі, Китаєві і Східній Азії. Важливо також, щоб у процесі навчання були передбачені закордонні стажування. На жаль, варто констатувати, що незважаючи на наявність у навчальних планах освітніх установ дуже важливих економічних дисциплін, необхідних для підготовки висококваліфікованих фахівців, кожна з них вирішує своє вузькоспеціалізоване завдання, лише побічно звертаючи "до кінцевого продукту", а тому не дає необхідного ефекту. Суть тих змін, які необхідно почати для підготовки фахівця XXI століття, ціль удосконалення освіти, поряд з його орієнтацією на практику, бачиться в міждисциплінарних зв'язках, у міждисциплінарній взаємодії.

На сучасному етапі істотно зростає роль гуманітарної освіти. Тим самим доводиться своєчасність висловлення відомого американського економіста-педагога Алана Грачі, який наголошував, що економіка «як функціональна наука повинна мати соціальну вартість, навчаючи людство більш ефективно вирішувати економічні проблеми». В унісон цим словам звучить і висловлення іншого дослідника Лео Роджина, який наголошує, що викладачі економічних дисциплін повинні навчати тому, що «економічні теорії та концепції породжені світом людської дії, а не навпаки — нібито дії суб'єктів економічного прогресу мають підлаштовуватися до вимог та аксіом економічної теорії» [2;36]. Вищий навчальний заклад зобов'язаний давати не тільки спеціальні знання, пов'язані з професією випускника, але і передати йому систему стійких життєвих цінностей, що мала б гуманний характер і стала основою його світогляду. Гуманітарні дисципліни при цьому повинні мати дві важливі складові: національну і загальносвітову. Визначальними факторами (при всій очевидності глобалізації) залишаються національні традиції, особливості країн і їхньої культури; так чи інакше ці фактори будуть відбивати не єдність, а відмінність при одночасно загальних кваліфікаційних вимогах. Економіст повинен вміти оцінити соціальні наслідки економічних і управлінських рішень, використовуючи соціально-гуманітарний підхід.

У методах навчання за останнім часом зіштовхувалися два підходи: перехід від монологу до діалогу з використанням ситуаційних завдань, з одного боку, і навчання в режимі "он-лайн" [3;76]. Прихильники першого підходу стверджують, що він стимулює розвиток мислення студента, поліпшує навички викладу ідей, розвиває здатність слухати інших людей. Послідовники інтерактивного методу у свою чергу вказують на те, що він зводить віч-на-віч студента і викладача, дозволяє застосовувати активне обговорення в навчальній аудиторії, додає велику жвавість дискусіям і аналізу. Навчання в режимі "он-лайн" здатно надати можливість (особливо для студентів, що не мають можливості учитися іншим способом) одержати освіту там і тоді, де і коли це їм бажано, шляхом використання комп'ютерів з підключенням до Інтернету і за допомогою скорочення часу перебування в студентських групах.. Перевага одного методу над іншим буде залежати від багатьох факторів, наприклад, від зацікавленості студента, рівня курсів і наявного устаткування. У даному випадку обмеження економічного характеру, мабуть, вплинуть на вибір методу навчання, оскільки навчальний заклад змушений приймати непрості рішення і робити важкий вибір. Не відкидаючи традиційних методів навчання, з'являються прихильники нових,

інтерактивних. Фахівці відмічають, що продуктивним є навчання в режимі "он-лайн" на основі інститутських мережевих систем. Використання нових технологій у процесі викладання, істотно підвищуючи інтерес студента до вивчення економічних дисциплін, поглиблюючи знання за допомогою моделювання змін економічної ситуації, дозволяє покращити уявлення про справу у реальному виді, причинах подій, що відбуваються.

Ще один аспект, який видається нам важливим, - встановлення партнерських зв'язків. Під партнерством розуміється пошук сфер співробітництва, можливість служити загальним інтересам, рівність сторін і їхніх зобов'язань. Цьому б слугувало активне проведення міжнародних конференцій, семінарів, обмін студентами на рівні вузів України та Європи. Та викликає стурбованість тим, що багато студентів через фінансові проблеми не можуть брати участі у міжнародних освітніх програмах, конференціях, обміні досвідом. Знання і досвід не залежать від регіону, вони скрізь важливі, привносять багато корисного особливо тоді, коли мова йде про гармонізацію в сфері ділових навичок, ділового спілкування.

Не можна оминати фактор, який, на нашу думку, відіграє чималу роль у формуванні фахівця-економіста. Це – якість процесу викладання, що багато в чому зумовлюється особистісними характеристиками самого викладача. Як зазначає Фіцула М.М., викладач вищої школи повинен «досконало володіти матеріалом, педагогічною технікою, методикою викладання, він має бути педагогічно виваженою людиною, якій притаманні високі моральні якості» [6;54]. Тому професійне удосконалення викладача вищої школи теж є тим компонентом, що безпосередньо впливає на процес глобалізації та інтеграції вищої економічної освіти.

В цілому, інтеграція освіти України, і економічної в тому числі, «у міжнародний освітнянський простір базується на принципах пріоритету національних інтересів, збереження і розвитку інтелектуального потенціалу нації, миротворчої, людино- і культуротворчої спрямованості міжнародної співпраці, орієнтації на національні, європейські та загальнолюдські фундаментальні цінності, розвивального системного і взаємовигідного характеру співпраці та толерантності в оцінюванні й сприйнятті зарубіжних систем освіти» [1;74].

Висновки

Постійне удосконалення змісту навчання, врахування національних традицій та можливостей, гуманітаризація, широке застосування інформаційних технологій як засобу та предмету навчання, урізноманітнення методів та форм організації навчання, постійне підвищення фахового рівня викладачів, врахування європейського та

світового досвіду будуть важливими в інтегруванні у систему європейської вищої освіти, що надасть змогу формувати мислення і дії економіста XXI століття як всебічно освіченого фахівця, що зуміє розібратися в задачах, що перед ним ставлять, і вирішувати їх, використовуючи свій освітній та інтелектуальний потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта в Україні. –К.: Знання, 2005. – 327с.
2. Лопус Джейн. Зміст економічної освіти США // Географія та основи економіки в школі. - 1997.— №4.— С. 36.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232с.
4. Педагогіка вищої школи. - К.: Знання, 2007. – 495с.
5. Сучасна економічна освіта: Україна і Болонський процес / За ред В.Д.Базилевича. – К.: Знання, 2006 – 326 .
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. – К.: Академвидав, 2006. – 352с.

УДК 657.1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ

М.В. РЕСЛЕР, Е.І. ГУЗИНЕЦЬ
Мукачівський технологічний інститут

Дана стаття присвячена питанням методологічних особливостей комп'ютерних технологій ведення обліку. Досліджується роль і місце обліку в господарському управлінні на сучасному етапі, а також еволюція форм і технологій ведення обліку. В статті обґрунтовуються підходи до побудови комп'ютерних технологій та визначаються характерні риси форм обліку з використанням баз даних.

Облік як інформаційна система має здійснювати безперервний збір, обробку, узагальнення, зберігання та передачу управлінської інформації. При цьому як облікова система, так і технології, які вона застосовує, мають безперервно розвиватися і удосконалюватися відповідно до змін в об'єктах управління і органах управління цими об'єктами.

Об'єкти та методи дослідження

Теоретичні, методологічні і методичні аспекти удосконалення обліку ґрунтовно розвиваються вітчизняними і зарубіжними вченими: Ф.Ф. Бутинцем, А.М. Герасимовичем, С.Ф. Головом, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жуком, Г.Г. Кірейцевим, М.Ф. Кропивко, В.Г. Лінником, І.В. Малишевим, В.Б. Моссаковським, П.П. Німчиновим,